

The background features a collage of musical and stage-related items: a black electric guitar in the top left, a black stage light in the middle left, a black microphone on a stand in the middle right, a white audio mixer in the top right, and a silver microphone in the bottom right. The design is accented with various geometric shapes in yellow and cyan. The main title is centered in a large, black, sans-serif font.

'Muziek is de vertaling van wat er in de maatschappij gebeurt'

Leren voor morgen (LvM) is een coöperatie van organisaties die zich richten op versterking van duurzaamheid in het onderwijs op alle leerlagen. LvM is tevens de opdrachtgever van de Sustainability MBO, een ranking voor duurzaamheid in het MBO. Elke maand interviewt LvM iemand van een deelnemende MBO die een bijzonder verhaal over duurzaamheid te vertellen heeft. In aflevering 6 dit keer: in gesprek met Marije van Bommel, docent bij de Herman Brood Academie. Daarnaast is Marije als bestuurslid betrokken bij [Teachers for Climate](#) en was zij Duurzame Docent 2019 in het MBO. **KIKI ENGELS**

WAT DOEN JULLIE BIJ DE HERMAN BROOD ACADEMIE OP HET GEBIED VAN DUURZAAMHEID?

Sinds vijf jaar hebben we nu het keuzedeel duurzaamheid in het beroep. Dit jaar is het voor het laatst een keuzedeel, vanaf volgend jaar wordt het programma voor iedere student verplicht om te volgen. De duurzame muziekindustrie is een heel groot begrip, iedere opleiding bij ons is bezig om dat op zijn eigen manier in het curriculum te integreren.

Voor een technicus kan dat bijvoorbeeld zijn: hoe bouw je een circulair podium? Bij een artiest moet je dan denken aan het maken van liedjes bij de sustainable development goals (SDG's), circulaire producties, maar een groene tour hoort daar uiteraard ook bij. Daarvoor kunnen de studenten hun expertise inzetten: hoe zet je een duurzame tour en een duurzaam festival op?

De maatschappelijke kant wordt steeds belangrijker; de muziekindustrie is niet alleen maar op een podium

IN GESPREK MET
MARIJE VAN BOMMEL,
DOCENT BIJ DE HERMAN
BROOD ACADEMIE
EN VERBONDEN AAN
TEACHERS FOR CLIMATE

staan en geld verdienen. Als je een boodschap goed kan vertalen in tekst en melodie dan zou je daar gebruik van moeten maken, je kan mensen bereiken en verbinden met je muziek en de wijze waarop je dat aanbiedt. Artiesten als Coldplay, Billie Eilish en Radiohead zijn daar al mee bezig. Dat is iets waar we samen met studenten steeds meer over nadenken.

HOE ZIE JE DIT TERUG BIJ JULLIE OP DE OPLEIDING?

De bewuste zichtbaarheid van duur- »

zaamheid in de vorm van de SDG's en daarmee inspireren, volgens mij is dat stap een. Er hangen daarom verspreid door de school allemaal SDG-posters. Dit zijn grote posters met artiesten die allemaal internationaal of nationaal bezig zijn met een bepaalde SDG. Ieder jaar komen er steeds meer mensen bij als voorbeeld. Studenten komen zelf ook met ideeën voor nieuwe posters. Daarnaast hebben we een door studenten opgezette podcast waarin iedere aflevering een SDG centraal staat. De bij de podcast

'CREATIEF BEZIG
ZIJN MET DUURZAME
THEMA'S KAN HEEL VEEL
ENERGIE OPLEVEREN'

betrokken studenten waren daarvoor aanwezig bij klimaatdemonstraties en duurzame evenementen en interviewden daar jongeren en waar mogelijk, anderen werkzaam in de muziekindustrie. Een van onze studenten interviewde onlangs nog t.v.-presentator Tim Hofman (Boos, Pak de macht, Staat van het

klimaat). Ook hij zou als duurzame inspirator voor jongeren zeker een plekje op een SDG-poster mogen krijgen.

KOMT HET THEMA SOCIALE DUURZAAMHEID OOK AAN BOD?

Het keuzedeel is hier een goed voorbeeld van. Voor de vakantie hebben we dit afgesloten met een videoclip. Toen gingen we de wijk door met een grote zonnepanelen fiets. Met de opgewekte zonne-energie konden we de clip schieten. Dat gaf veel leuke reacties op straat. De studenten waren met elkaar bezig voor een mooi en goed resultaat, daar krijg je ook energie van. Een gewone videoclip maken is al tof, maar vooral doordat we een stapje verder gingen merkte ik dat het iets deed. De diversiteit van een groep speelde daarbij ook een belangrijke rol. We hadden die dag leerlingen van techniek, artiesten maar ook management. Allemaal hadden ze een totaal andere inbreng. Daardoor geloof ik in de kracht van diversiteit in de klassensetting. Daarnaast is het belangrijk om als school meer naar buiten te treden: met duurzame instanties in gesprek gaan die als opdrachtgever een project aan de

Marije van Bommel

studenten voorleggen, de samenwerking opzoeken.

MERK JE TEGENWOORDIG MEER BEWUSTZIJN BIJ STUDENTEN, COLLEGA'S EN DE DIRECTIE?

Bij studenten merk ik tegenwoordig dat het echt oké is om er mee bezig te zijn, terwijl het eerst nog wel eens als suf werd beschouwd. Zelfs met een positieve blik op de toekomst, ze zien dat zingen over duurzame maatschappelijke thema's heel veel energie kan opleveren. Onze directie en coördinatoren zijn hier ook volle bak mee bezig. Sommige wisten eerst nog niet zo goed waar ze moesten beginnen. Ik merk nu dat als je kennis met elkaar deelt en met elkaar praat er makkelijker stappen worden gezet. Voor mij was dit al vanzelfsprekend, daarom vind ik het juist leuk en belangrijk om met collega's te sparren over hoe ze deze onderwerpen behandelen in hun lessen. Wat dat betreft komt het steeds meer in balans omdat de urgentie van het probleem meer wordt erkend. De aandacht in de media en bijvoorbeeld de SustainaBUL MBO heeft daarin wel een rol gespeeld. Waar er het eerste jaar van onze deelname nog tam werd gereageerd kwamen het jaar erna veel enthousiaste reacties, ook vanuit andere opleidingen uit de regio. Er heerst nog wel wat twijfel,

FOTO: WWW.HERMANBROODACADEMIE.NL/

je moet zogezegd met bewijzen komen en dat kost tijd.

'HET LIEFSTE ZOU IK IEDERE STUDENT MEENEMEN NAAR EEN KLIMAATDEMONSTRATIE'

Ik ben daarom erg dankbaar voor het feit dat ik afgelopen jaar, samen met een andere collega, change agents duurzaamheid mocht zijn. Onze taak was om duurzaamheid in de school op de kaart te zetten, naast de projecten die al liepen. We hebben onderwijsmateriaal verzameld over de muziekindustrie. Daar konden docenten dus alles vinden over het klimaat, de SDG's en hoe je dit combineert in je lessen. Er is ontzettend veel te vinden, maar het is fijn als dat wordt samengebracht, dat maakt de drempel lager om ermee aan de slag te gaan. We zijn er nog niet, maar een start is gemaakt. De volgende stap is een Green Office waar studenten en docenten duurzame projecten opzetten.

WAAROM IS DUURZAAMHEID IN HET MBO ZO BELANGRIJK?

In principe vind ik dat het terug moet komen in heel het onderwijs. Ik vind het van de zotte dat studenten onze opleiding verlaten en nooit iets over duurzaamheid en het klimaat

hebben geleerd terwijl je in een maatschappij komt waar het wel actueel is. Sterker nog, ik vind eigenlijk dat wij als creatieve sector voorop moeten lopen, wij moeten van ons laten horen om zo de rest van Nederland mee te krijgen. Muziek is de vertaling van wat er in de maatschappij gebeurt. Je kan mensen bereiken en raken. Dit heeft mij doen beseffen dat we de taak hebben om studenten daarop te attenderen.

WAT GEEFT HOOP VOOR DE TOEKOMST?

Het samen bezig zijn, dat zie ik nu bij een evenement wat binnenkort op de planning staat. Allemaal individuen zetten zich als groep ergens voor in. Het liefste zou ik iedere student meenemen naar een klimaatdemonstratie. Ik heb dit ooit bij een paar studenten gezien; ze waren meteen overtuigd. Dat kwam vooral door de goede energie, betrokken- en verbondenheid. Dit is dus een uitstekend voorbeeld hoe energie, energie kan aansteken.

ZIJN ER NOG UITDAGINGEN?

Er is nu wel een stroomversnelling, mede ook door SustainaBul MBO merk je dat er al veel gebeurt binnen het mbo. Dat is fijn want je spreekt gelijkgestemden. Maar het moet sneller. Ik denk vooral dat het de hoogste tijd is dat er van bovenaf beleid komt zodat alle

Dit is aflevering 6 van een reeks waarin de coöperatie [Leren voor Morgen \(LuM\)](#) voor [Vaktijdschrift Profiel](#) een vertegenwoordiger van een deelnemende MBO met een bijzonder verhaal over duurzaamheid interviewt. Het doel is bewustmaking en bevordering van verduurzaming van de samenleving. Vorige afleveringen verschenen in de tijdschriftuitgaven van april, mei, juni, september en oktober 2021. De bijdragen zijn te lezen op onze [THEMA webpagina Verduurzaming & Beroepsonderwijs](#).

scholen overstag gaan. De kartrekkers, daar hoeven we ons niet druk over te maken, maar de scholen die achterlopen en andere standpunten hebben die moeten we samen meekrijgen. Aan de andere kant wil ik het ook niet verplichten, dat blijft lastig. Maar tegelijkertijd is het schandelijk dat een land als Nederland, met zoveel innovaties, zo achterloopt in het onderwijs. We zijn het verplicht aan onze leerlingen en hun toekomst om er meer mee te doen. ■

DE AUTEUR IS STAGIAIR REDACTIE EN COMMUNICATIE BIJ COÖPERATIE LEREN VOOR MORGEN